

Nr 240.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp för statens vattenfallsverks räkning av en fastighet i Trollhättan; given Stockholms slott den 22 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 mars 1927.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Meurling, anför:

Av statens vattenfallsverks lokalförvaltningar äro i Trollhättan förlagda Trollhätte kraftverks huvudkontor jämte en av dess distriktsförvaltningar, Trollhätte kanalverks huvudkontor, fastighetsförvaltningen i Trollhättan och Trollhätte kraftverksbyggnaders avdelning av vattenfallsverkets byggnadsorganisation. Lokaler för dessa förvaltningar disponeras främst i en Trollhätte kanalbolag tidigare tillhörig förvaltningsbyggnad, som jämte tillhörande park i samband med kanalverkets inköp år 1905 övergick i statens ägo. I

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 206 häft. (Nr 240.)

1

denna byggnad, som är belägen på östra sidan av Göta älv invid Karl Johans torg i centrum av Trollhättans stad och som, förutom sessionssal, bibliotek och vaktmästarbostad innehåller 23 kontorsrum, äro för närvarande förlagda kanalverkets huvudkontor, byggnadsavdelningen och fastighetsförvaltningen, varjämte 4 rum upplåtits åt kraftverkets distriktskontor.

Kraftverkets huvudkontor har däremot icke kunnat beredas utrymme i förvaltningsbyggnaden. För kontoret har därför förhyrts en å motsatta älvstranden ovanför kraftverkets regleringsdamm belägen villabyggnad, tillhörig aktiebolaget Elektrosalpeter. Denna villa, den s. k. Salpetervillan, uppfördes ursprungligen för att tjäna som disponentbostad och innehåller, förutom vissa ekonomitrymmen och vaktmästarebostad, 16 rum. Då icke heller dessa lokaler varit fullt tillräckliga, har man sett sig nödsakad att anlita några rum i en å västra Malgön belägen byggnad, vilken är avsedd att rivras i samband med öns planering och ordnande till park, ävensom, för förrådskontoret, 2 rum intill förrådslokalerna i det förut Trollhättans oljeslageri tillhöriga fabrikskomplexet.

Förslag till tillbyggnad av förvaltningsbyggnaden.

Emellertid utgår hyresavtalet beträffande Salpetervillan den 1 oktober 1927, och underhandlingar om dess förhyrande för tiden därefter hava varit resultatlösa. Under återopande av att den hittillsvarande splittringen av kraftverkets kontorslokaler medförde betydande svårigheter och kostnader, framlade vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 12 november 1926 förslag om uppförande av en tillbyggnad till den gamla förvaltningsbyggnaden vid Karl Johans torg. Tillbyggnaden var avsedd att bereda plats för verkets samtliga för närvarande utanför förvaltningsbyggnaden i Trollhättan förlagda lokalförvaltningar — med utrymme jämväl för framtida utvidgningar — samt beräknades draga en kostnad av 240,000 kronor.

Med hänsyn till nödvändigheten att under nuvarande förhållanden iakttaga den strängaste sparsamhet och icke igångsätta andra än alldeles oundgängliga byggnadsföretag, och då det med den utredning, som förebragts i ärendet, icke var möjligt att avgöra, huruvida icke lokalfrågorna i Trollhättan kunde lämpligen lösas på ett för statsverket mindre kostsamt sätt, ansågs vattenfallsstyrelsens förslag icke kunna upptagas bland anslagsäskandena till innevarande års riksdag.

Ifrågasatt inköp av den s. k. Salpetervillan.

Emellertid hade anbud lämnats vattenfallsstyrelsen om försäljning till statsverket av den nu förhyrda Salpetervillan för ett pris av 70,000 kronor. I afgivna promemorior avstyrkte vattenfallsstyrelsen bestämt en dylik åtgärd på i huvudsak följande skäl:

Genom ett inköp av Salpetervillan komme den ur flera synpunkter olämpliga splittringen av kontorslokalerna att fastlåsas för en avsevärd tid framåt. Villans läge vore alltför avlägset från stadens centrum samt otillgängligt och därför mindre lämpligt för en kontorsbyggnad. Villan vore redan nu men framför allt med hänsyn till framtida större lokalbehov för trång, och en tillbyggnad till densamma vore på grund av tomtens ringa storlek och terrängförhållandena knappast möjlig. Slutligen komme skillnaden i utgifter för inköp av villan jämte erforderlig utvidgning därav och för den ifrågasatta tillbyggnaden till förvaltningsbyggnaden, att mer än väl uppvägas av de minskade kostna-

der och de fördelar i övrigt, som ett sammanförande av kontorslokalerna till en plats skulle innebära.

I syfte att underlätta genomförandet av tillbyggnadsförslaget lät vattenfallsstyrelsen även utarbета ett förslag till en tillbyggnad till förvaltningsbyggnaden av mindre omfång än den ursprungligen tänkta och till en beräknad kostnad av 162,000 kronor, vilket förslag styrelsen emellertid fann innebära en viss uppoffring av ändamålsenligheten. Därest denna tillbyggnad komme till utförande, skulle i förvaltningsbyggnaden kunna förläggas kanalverkets huvudkontor, fastighetsförvaltningen och kraftverkets huvudkontor och distriktskontor, medan förrådskontoret fortfarande finge inrymmas invid förrådslokalerna och byggnadsavdelningen finge förläggas i byggnaden å västra Malgön.

Emellertid har aktiebolaget Elektrosalpeter, som trätt i likvidation och numera i huvudsak realiserat sina tillgångar, efter förhandlingar förklarat sig villigt att försälja Salpetervillan till ett pris av 40,000 kronor.

I skrivelse den 2 mars 1927 har vattenfallsstyrelsen förklarat, att detta nya anbud ställde saken i ett något förändrat läge, samt att styrelsen icke ville avstyrka ett inköp av villan. Styrelsen hävdade emellertid fortfarande, att en centralisering av kontorslokalerna vore både önskelig och nödvändig samt att lämpligare och större lokaler än som med användande av Salpetervillan stode till buds ovillkorligen snart måste beredas, om arbetet skulle kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt. Då styrelsen underlåte att avstyrka köpet, skedde detta följaktligen under uttrycklig förutsättning, att ett inköp av villan icke finge betraktas innebära annat än en rent provisorisk lösning av lokalfrågan och att förslaget till en central nybyggnad snart nog komme att återupptagas till prövning. Detta syntes styrelsen också böra kunna ske. Köpesumman vore i och för sig måttlig och Salpetervillans bokförda värde kunde och borde intill den tid, en central nybyggnad komme till stånd, nedskrivas med det belopp, som motsvarade en skälig årlig hyra. På sådant sätt kunde man komma ned till ett värde, för vilket villan med sannolikhet kunde utan förlust försälas till annan.

Vattenfalls-
styrelsens
skrivelse 2/3
1927.

Då det för frågans bedömande syntes erforderligt att hava tillgång till fullständigare uppgifter angående Salpetervillans beskaffenhet och värde, har genom byggnadsstyrelsens försorg besiktning och värdering av fastigheten ägt rum. Av ett med anledning därav av ingenjören W. Paalzow i Vänersborg upprättat besiktningsprotokoll samt införskaffade ritningar inhämtas beträffande fastigheten i fråga, som utgöres av ett från $\frac{1}{6}$ mantal Torsred nr 1 avstyckat område betecknat Fagerstrand nr 1—1 a, bland annat följande:

Värderings-
instrument
av ingenjören
W. Paalzow.

Fastigheten är belägen inom Trollhättans stads område å den höga och branta västra stranden av Göta älv på ett avstånd av omkring 400 meter från strandvägen. Tomten, som har ett ytinnehåll av omkring 3,500 kvadratmeter, utgöres av berg, är starkt kuperad, bevuxen med gles barrskog och erbjuder en förträfflig utsikt över staden. Byggnaden utgöres av en huvudbyggnad med källare, två våningar och rumsinredd vind samt en flygel i en våning. Byggnaden är murad i tegel med grund, källarmurar och bjälklag av betong. Yttertaget är täckt med tegel. Huvudbyggnaden inrymmer 16 rum jämte förstugor, passager och toaletter, samt flygeln ett rum och kök. Elektriskt ljus och vattenledning och avlopp finnas, varemot värmeledning saknas, vadan

byggnaden för närvarande uppvärms med elektriska element. Byggnadsarbetet synes vara av tämligen gott utförande. Snickerier ävensom ektrappan mellan våningarna äro emellertid slitna och tarva justering och besiktningsmanen anser en genomgripande reparation nödvändig, då den nuvarande hyresgästen — vilken underhållsskyldigheten åligger — lämnar byggnaden. Tomten är delvis planerad i terrasser och försedd med mur mot infartsvägen men i övrigt icke inhägnad. Värdet har uppskattats till omkring 79,000 kronor, varav å tomten skulle belöpa 15,768 kronor.

Byggnadsstyrelsen.

Byggnadsstyrelsen har avgivit infortrat utlåtande i ärendet den 8 mars 1927 och därvid förklarat sig finna den begärda köpeskillingen, 40,000 kronor, fullt skälig.

Enligt ett mellan vattenfallsstyrelsen och aktiebolaget Elektrosalpeter i likvidation den 18 mars 1927 under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande trädfat avtal har bolaget till vattenfallsstyrelsen försålt ifrågavarande fastighet för en köpeskillning av 40,000 kronor och med tillträde den 1 oktober 1927.

Departementschefen.

Hyresavtalet beträffande den s. k. Salpetervillan utgår såsom ovan nämnts den 30 september innevarande år och möjlighet att förlänga hyreskontraktet utöver denna tidpunkt synes icke föreligga. Åtgärder måste därför vidtagas för tillgodoseende på annat sätt av det föreliggande behovet av kontorsutrymmen för vattenfallsverkets lokalförvaltningar i Trollhättan.

Verkställd undersökning rörande möjligheterna att inom staden förhyra andra lämpliga lokaler synes utvisa, att ringa utsikt finnes att på tillfredsställande villkor få det föreliggande lokalbehovet fyllt på denna väg. Vattenfallsstyrelsens förslag att genom tillbyggnad till den nuvarande förvaltningsbyggnaden lösa lokalfrågan skulle medföra betydande kapitalutlägg och måste redan av denna anledning väcka betänkligheter. Styrelsens i skrivelse den 12 november 1926 framlagda förslag om en tillbyggnad för en kostnad av 240,000 kronor har också av Kungl. Maj:t den 4 sistlidne januari förklarats icke föranleda åtgärd. Styrelsens senare framlagda förslag om en mindre tillbyggnad för en kostnad av 162,000 kronor avser att bereda lokaler för vattenfallsverkets samtliga förvaltningar i Trollhättan med undantag av Trollhätte kraftverksbyggnaders kontor och förrådskontoret. Den avsevärda kostnad, som bleve förenad även med detta förslags genomförande, måste givetvis under nuvarande förhållanden anses tala för att söka ernå en mindre dyrbar lösning. Därtill kommer svårigheten att nu, innan slutlig ståndpunkt intagits beträffande personalindragningarna vid vattenfallsverket, bedöma omfattningen av lokalbehovet. Med hänsyn till förvaltningsbyggnadens krävande läge synes slutligen tvekan kunna råda, huruvida den senast ifrågasatta tillbyggnaden skulle komma att tillgodose berättigade fordringar; över huvud taget föreligga uppenbarligen svårigheter att under den knappa tiden intill nuvarande hyresavtals utgång genom nybyggnad tillgodose lokalbehovet.

Genom det nu föreliggande preliminära avtalet om inköp av den s. k. Salpetervillan för en köpeskillning av 40,000 kronor har däremot möjlighet yppats att mot en jämförelsevis låg engångskostnad för den närmaste framtiden lösa lokalfrågan. Den nuvarande hyressumman för fastigheten i fråga utgör enligt

vad jag erfarit 7,000 kronor för år räknat, medan för det fall att fastigheten nu inköpes årliga lokalkostnaden, nödiga underhållsarbeten inräknade, icke torde behöva uppgå till ens hälften av detta belopp. Att märka är även, att en av vattenfallsverkets förvaltningar redan är inhyst i fastigheten, varigenom flyttningkostnader och troligen även kostnader för reparationer och möbelanskaffning inbesparas. Den sannolikt betydande utgift, som torde bliva en följd av den vattenfallsstyrelsen åliggande skyldigheten att vid hyresavtalets upphörande försätta de förhyrda lägenheterna i ursprungligt skick, skulle ock bortfalla i händelse köpet komme till stånd.

Den nuvarande splittringen av kontorslokalerna skulle visserligen genom detta köp icke komma att undanröjas men torde icke behöva för framtiden bereda större svårigheter än som förelegat under den tid, lokalförhållandena varit ordnade på sätt nu är fallet. Det lär för övrigt icke vara omöjligt att genom vissa omflyttningar avdelningarna emellan ernå en större koncentration av samhörande förvaltningsdelar.

En lösning av lokalfrågan sådan som den sist ifrågasatta kan givetvis icke bliva annat än provisorisk. Men med hänsyn till det billiga pris, vartill fastigheten kan förvärvas, torde denna utväg för statsverket ställa sig ekonomiskt gynnsam och framförallt erhålles det rådruum, som synes oundgängligt för vinnande av en god, slutgiltig lösning av denna fråga.

På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra tillstyrka ett inköp av fastigheten i fråga. Anvisande av nytt anslag härför är ej erforderligt, då behöfliga medel finnas att tillgå å de av riksdagen anvisade anslag för inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar, som icke utan avsevärd olägenhet kunna uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut. Med hänsyn till de för anslagens användning stadgade villkor lär emellertid riksdagens samtycke härtill böra inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att för inköp för statens vattenfallsverks räkning av fastigheten Fagerstrand nr 1—1 a i Trollhättan må användas ett belopp av 40,000 kronor av de av riksdagen anvisade anslag för inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.